

VERSLAG

Programmaraad Bodembescherming

Datum : 5 maart 2015
Tijd : 13.30 – 16.00 uur
Plaats : SIKB, Gouda
Kenmerk : SIKB-PR Bescherming_N_15_verslag 5 maart 2015

Aanwezig :

Arie de Bode (voorzitter)
Hans van Eijk (NIBV)
Otto Feenstra (Vereniging Afvalbedrijven)
Erik van der Heijden (VTI)
Robert Hilgers (Provincie Noord-Brabant)
Kees Jonker (RWS/Bodem+)
Monique Kielliger (SIKB - verslag)
Walter de Koning (SIKB)
Huib Mulleneers (NIBV) (deels)
Aad Kant (NIBV / SIKB bestuurslid)

Afwezig :

Eddie Alders (VNO-NCW)
Hermann Haukes (ODI/VDV)
Willem Hendriks (NLingenieurs)
Marloes Jaspers – Van Dommelen (RVB)
Matthijs van Oort (Emmtec)
Niels van Oostrom (Deltares)
Huib Walsarie (Ver. Afvalbedrijven)

Gasten:

Jelle de Boer (SIKB / Advieskamer Bodembescherming)
Theo Edelman (voorzitter CCvD Bodembescherming)
Joop Groenveld (NIBV)
Jaap Tuinstra (TCB)

Actie door	Nr.	
	1.	Opening, vaststelling agenda Arie de Bode opent de vergadering en heet iedereen welkom. De vorm van deze vergadering is anders, onder de titel 'is er een toekomst voor de bodembescherming?'. In dat kader hebben we een aantal gasten, te weten: Theo Edelman doet de aftrap. Jaap Tuinstra van TCB zal het "menselijk handelen" in de bodem aan de kaak stellen in het kader van allerlei onverwachte gebeurtenissen. Joop Groenveld van NIBV vertelt ons hoe de PGS 28 in elkaar steekt in het heikele veld van de relatie tussen externe veiligheid en bodembescherming. Walter de Koning vertelt e.e.a. over de ontwikkeling van de Omgevingswet en de essentiële rol van de overheid in het werkveld, prioriteiten en organisatie.
Kielliger	2.	Verslag bijeenkomst 29 oktober 2014 Blz 1: Otto Feenstra meldt dat er nog steeds Vereniging Afvalzorg staat i.p.v. Afvalbedrijven. Wordt aangepast. Robert Hilgers geeft aan dat hij onlangs goedkeuring heeft gekregen voor het werkprogramma inclusief inspanningen voor bodembescherming. Hij verwacht in mei meer duidelijkheid over de mogelijkheden om interprovinciaal actief te zijn. Het verslag wordt met deze wijzigingen vastgesteld.

3. Is er een toekomst voor de bodembescherming?

a. Aftrap (Theo Edelman, voorzitter CCvD Bodembescherming)

De vitale bodem in relatie tot bodembescherming. Hij ervaart een dilemma: hij bezoekt vanmiddag 2 bijeenkomsten. Nu deze vergadering en hier wordt niets vermeld over het bodemleven of de veerkracht van de bodem. Straks over de voorbereiding van een studiemiddag “Vitale bodem in Noord-Brabant” en daar wordt niet gesproken over bodembescherming. Zijn het 2 gescheiden werelden? Een bundeling lijkt voor de hand te liggen, het gaat immers in beide gevallen om het beschermen van de bodem. Hij ervaart dat het accent te eenzijdig ligt op stoffen. Gaat het om bodem afdekken of bodem levend houden? Aandacht voor regenereren (levend houden) van de bodem ontbreekt.

Theo pleit voor meer aandacht vanuit de bodembescherming voor het te beschermen object: de bodem. En voor de gebeurtenissen in de bodem onder bodembeschermende voorzieningen. Sluit aan bij het internationale Jaar van de Bodem. Benut alle aspecten van het Bron-Pad – Object traject.

Antwoord op de vraag: is er een toekomst voor de bodembescherming? is wat hem betreft: ‘Ja, mits er vanuit bodembescherming een betere beleidsmatige onderbouwing komt, die past binnen het concept van de Vitale bodem.’

De Programmaraad reageert maar ten dele instemmend op het pleidooi. Het bodemleven is geen separaat aandachtsgebied voor de bodembescherming. Huib Mulleneers ziet veel meer oorzaken voor aantasting van bodemleven (indringing van vocht) dan alleen vloeren. Hilgers benadrukt dan verdroging ten gevolge van beschermingsmaatregelen nauwelijks zal voorkomen; beschermen moet leiden tot behouden of terugkeer van de vitale bodem.

b. Onverwachte gebeurtenissen in de bodem (Jaap Tuinstra, TCB)

Jaap Tuinstra legt kort uit wat TCB is (adviescommissie voor de rijksoverheid) en geeft aan dat het onderwerp van de bijeenkomst uit het hart van de TCB is gegrepen. De vraagstelling beantwoordt hij positief: er is zeker een toekomst voor de bodembescherming. Er is een grote druk op de bodem en op het gebruik. Bescherming heeft dus een belangrijke plek. Hij benadrukt dat het nodig is om te kijken vanuit het geheel (het systeem). Er is een verkennende studie gedaan m.b.t. onverwachte gebeurtenissen in de bodem en naar wat je van die fouten kunt leren. 35 voorbeelden zijn nader bekeken. Daaruit komt naar voren dat een deel natuurlijke oorzaken heeft, maar ook (juist) de menselijke factor een rol speelt.

Een voorbeeld in relatie tot bodembescherming is lekkages:

- Onverwachte stoffen
- Onverwachte verspreiding
- Calamiteiten

Er zijn verschillende oorzaken:

- Natuurlijke oorzaak
- Beleidsbeslissing
- Eigenschappen van de bodem
- Erfgoed en resten van menselijk handelen
- Grondwaterkringloop
- Menselijk handelen
- Foutieve locatiekeuze of onjuist ordenen

In relatie tot bodembescherming betekent dit aandacht voor onverwachte stoffen (zoals MTBE), onverwachte verspreiding en voor calamiteiten.

De belangrijkste vraag is, hoe kan je anticiperen op onverwachte gebeurtenissen?

Er zijn aantal aanbevelingen:

- Kennis als sleutel
 - Kennisontsluiting en kennisuitwisseling
 - Belang vakkennis
 - Weerstand bieden tegen de grote vereenvoudiging
- Cultuuromslag: leren van fouten
- Verantwoorde risicoverdeling (contractvormen)
- Veerkracht van de handelende persoon
- Regierol overheid

Voor bodembescherming betekent dit ervaringen delen (en ontsluiten bijvoorbeeld via een website) en meer nadruk op het borgen van vakkennis.

Uit de discussie komen de volgende punten naar voren:

- Hilgers herkent 'kennis' als sleutelfactor. Hij wijst vervolgens op het verlies aan kennis bij de overheid door dossierverlies. Door de overgang naar de omgevingsdiensten is veel kennis en informatie versnipperd geraakt of niet meer beschikbaar. Erik van der Heijden sluit zich daarbij aan: 'bij de overheid is er van alles verdwenen'. Het is aan te bevelen om voortaan dossier behoud centraal te regelen
- We hebben het veel over theoretische kennis, maar er zijn bij de overheid te weinig mensen over gebleven die de theorie kunnen vertalen naar een praktisch niveau. Dat leidt tot onpraktisch beleid en onjuiste keuzes in projecten.
- www.geo-impuls.org is een goed voorbeeld van het overdragen van praktijk-kennis. De informatie over chemische verontreinigingen zit in BodemInformatieSysteem; is dat niet voldoende? Robert Hilgers vraagt naar

de efficiency: tot hoever wil je gaan bij het bewaren en registreren, wat wil je per se vermijden?

- Jaap Tuinstra merkt op dat het overdragen van ervaringskennis als het belangrijkste thema zou moeten gelden.
- Hans van Eijk stelt de vraag aan de orde wat het percentage non-conformities in het kader van een aanbesteding mag zijn. Hij merkt op non conformities acceptabel kunnen zijn, maar vraagt aandacht voor de risico-verdeling

Conclusie van de Programmaraad is dat (het overdragen) van kennis (inclusief ervaringskennis) de achilleshel is de komende jaren.

c. Toetsen aan eisen die niet mogen (Jelle de Boer, Advieskamer Bodembescherming)
Jelle de Boer vraagt aandacht voor het verschil in beleid / wetgeving vanuit de EU en nationaal. Dat geldt in het bijzonder voor de Verordening Bouwproducten (CPR). De CPR stelt op Europees niveau eisen aan bouwmaterialen:

- Eisen worden "in Brussel" afgestemd en vastgesteld
- Overheden mogen geen aanvullen eisen stellen
- Leveranciers dienen aan te tonen dat ze aan de eisen voldoen
- Verklaring van "voldoen aan eisen" middels CE-verklaring.

Probleemstelling: eisen die in NL gehanteerd worden zijn niet altijd terug te vinden in de CPR. Jelle de Boer geeft aan de hand van een voorbeeld (folies, geotextielen, drainagematerialen) verdere uitleg. De conclusie is dan ook dat er bij bodembeschermingsbeleid in NL wordt getoetst aan eisen die (Europees gezien) niet meer mogen. Dat levert een ongemakkelijke situatie op en geen level playing field voor leveranciers.

Uit de discussie komen de volgende punten naar voren:

- Zijn we niet al veel te laat aangehaakt? (Van Eijk).
- De overheid zit volgens Van der Heijden bij het maken van Europese normen niet meer aan tafel. Het is een spelletje van de fabrikanten geworden (en die zijn in het algemeen niet Nederlands). Het zou een samenspel van overheden en bedrijven moeten zijn; echter de kosten van deelname aan NEN-commissies zijn veel te hoog.
- NEN kan gezien het gebrek aan inbreng bij geharmoniseerde normen niet zonder de sector, maar anders om ook niet. Het is zaak om NEN ervan te overtuigen dat de kennis van de Programmaraad Bodembescherming SIKB zo belangrijk is dat we als Programmaraad betrokken worden (zonder ervoor te betalen om aan tafel te zitten).
- Hans van Eijk merkt op dat het allemaal op het eerste gezicht eenvoudiger lijkt te worden. Maar vervolgens gaan de keuringskosten (controle op voldoen aan bestekseisen per project) omhoog doordat de keurende instantie meer doet dan vroeger. De certificerende instelling doet het nu niet meer. Zijn conclusie is dat het Europees gezien wellicht eenduidiger is, maar zeker niet goedkoper.

De Boer/ De
Koning

d. De programmaraad gaat botsen (Walter de Koning)
De nieuwe "omgevingswet" zal niet eerder dan 2018 klaar zijn. George Stobbelaar (I&M) heeft in vorig overleg uitleg hierover gegeven. Op dit moment wordt gewerkt aan de AMvB's die bij de Omgevingswet komen. Het blijkt een behoorlijke puzzel te zijn.

Men wil nu een aantal casussen formuleren en toetsen aan het eerste concept van de regelgeving (botsproeven). Deze botsproeven worden in april en mei gepland en mede georganiseerd met provincies, gemeentes en omgevingsdiensten. De clou is: is de voorgestelde tekst van de AMVB zodanig helder en werkt het zo dat we er een heldere en terechte uitkomst is.

De Programmaraad stemt in met deelname aan de botsproeven tijdens de reguliere vergadering op 19 mei. De Koning bespreekt dit met I&M. De voorbereiding is nog niet uitgekristalliseerd. Er worden van te voren stukken verstuurd zodat men zich in kan lezen. Afgesproken wordt dat Erik van der Heijden en Joop Groenveld aan de voorbereiding meewerken.

De Koning

Van der
Heijden /
Groenveld

e. De overheid als muurbloem (Walter de Koning)

De overheid heeft in het werkveld een essentiële rol, die echter door verschillende oorzaken wezenlijk verandert:

- Wijziging organisatie (Vorming omgevingsdiensten heeft geleid tot reshuffling organisaties en taken)
- Wijziging prioriteiten. Sinds het Activiteitenbesluit is alles wel duidelijk lijkt het, er zijn geen problemen meer (en dus geen aandacht)
- Minder nadruk op kennis van techniek en uitvoering, meer nadruk op 'proces' en 'case managen'

Het gevolg is verminderde kennisopbouw / uitwisseling kennis en ervaring bij de overheid; verminderde aandacht voor het bijhouden van documenten. En een minder zichtbare rol overheid. De rol van de overheid is echter belangrijk voor daadwerkelijke aandacht voor bodembescherming (mn bij toezicht / handhaving).

Is het gezien bovenstaande wenselijk om initiatieven te ondernemen om de overheid beter te betrekken bij de bodembescherming. Er zijn 2 scenario's:

- Scenario 1: ondersteuning op afstand (bv website; tool Checklist bodembescherming)
- Scenario 2: directe ondersteuning (het organiseren van periodiek overleg deskundigen bodembescherming; het Platform Toezicht bodembeheer uitbreiden met bodembescherming)

De voorzitter verschuift de discussie naar het eind van de vergadering.

f. PGS 29 op het kruispunt van externe veiligheid en bodem (Joop Groenveld, NIBV)

Joop Groenveld participeert in de PGS-29 groep. Hij geeft aan: er is inmiddels (heel) veel ter tafel gebracht, maar er zijn nog geen besluiten genomen. De knelpunten waar de commissie nu mee worstelt zijn:

- invulling te geven aan de begrippen redelijkheid en gelijkwaardigheid;
- het introduceren van de risicomethodiek, met tegengestelde uitgangspunten (uitgaan dat een ongewenst ramp scenario zich voordoet en daarop voorbereid zijn versus het inschatten wat de kans is dat een dergelijk scenario zich voordoet, wat dan de gevolgen voor mens en milieu zijn (en voor de organisatie zelf). Dan nader bepalen welke consequenties aanvaardbaar of acceptabel zijn en welke niet;
- het maken van onderscheid tussen nieuwe en bestaande situaties;
- de reikwijdte zelf van de nieuwe PGS 29;
- verder is het de bedoeling dat de PGS in een nieuw format wordt gegoten dat dan weer een blauwdruk moet worden voor nieuwe PGS-en.

Door de veelheid aan discussies ligt er nog geen conceptversie van de PGS-29. Groenveld verwacht geen knelpunten op het technisch aspect van de bodembescherming; de PGS-29 haakt aan bij de NRB. Walter de Koning vraagt of het item bodembescherming dus in de PGS blijft? Joop Groenveld bevestigt dit. Kees Jonker vraagt naar de relatie met PGS 28 en 30 waar juist alle bodembeschermingsaspecten uit de documenten verwijderd zouden zijn? Dit aspect is niet duidelijk. Aad Kant merkt op dat het wel logisch is om bodembescherming in de PGS te houden nu de nieuwe Europese richtlijnen (Seveso-III) ook aandacht besteden aan bodem.

De voorzitter verschuift de rest van de discussie naar het eind van de vergadering.

g. De Bodembescherming draait door (Joop Groenveld, NIBV)

Het symposium op 28 mei a.s. vraagt aandacht voor aanleg, onderhoud en inspectie van bodembeschermende voorzieningen, licht Joop Groenveld toe. We zoeken nog een rode draad/groene lijn. Komende tijd aan werken om het verder in te vullen.

Walter de Koning merkt op dat de beschrijving veel SIKB-producten betreft. Zijn dit wel trekkende onderdelen en zou je het programma niet anders indelen? Dit zal worden meegenomen. Robert Hilgers vraagt zich af of er niet te veel in een te kort

Groenveld tijdbestek besproken moet worden. Joop Groenveld vertelt dat het in de vorm van “de wereld draait door”, dus met een deskundige gastheer aan tafel, een korte discussie wordt. Er wordt geen voordracht gedaan, maar er worden tijdens het gesprek wel plaatjes getoond (zodat mensen kunnen zien waar het over gaat. Joop Groenveld past de programma-opzet aan.

Discussie onder leiding van Arie de Bode

Analyse problemen / oplossingsrichting

Ad a: aftrap

Het pleidooi wordt niet omarmd. Het is wel gewenst om breder te kijken dan alleen effectbeleid, maar de taak om het bodemleven te beschermen ligt volgens de Programmaraad bij andere partijen / gremia.

Ad b: onverwachte gebeurtenissen in de bodem

Het is belangrijk om kennis en ervaring (praktijk) te beheren en digitaal beschikbaar te maken. Verzameling bundelen, categoriseren.

De Koning

Zoiets als www.geo-impuls.com maken voor bodembescherming? Goed idee, maar kies de scope niet te breed. Verder: er moet geen nadruk liggen op fouten, maar op verbeteringen. Idee uitwerken.

Ad c: toetsen aan eisen die niet mogen

De Koning

Geen genoeg nemen met de huidige situatie met de huidige situatie bij NEN Bouw. We moeten als overheid aan tafel zitten, maar ook als SIKB. Eerst inventariseren welke clubjes / werkgroepen er allemaal zijn. Bij Kiwa en NEN bouw beginnen. Juridisch: kijken wat is een product en wat is een constructie.

De Koning

Ad d: de Programmaraad gaat botsen

De programmaraad doet mee aan de botsproeven.

Ad e: de overheid als muurbloem

Hilgers

Hans van Eijk vraagt zich af of de overheid (lees: met name omgevingsdiensten) een initiatief zou waarderen? Hij benadrukt verder dat de overheid eigen kennis moet hebben (verwerven) om met eigen regels om te kunnen gaan; heeft de overheid nog wel voldoende kennis om wetgeving te kunnen maken/controleren/lezen? Het Activiteitenbesluit wordt hierbij als (negatief) voorbeeld genoemd. SIKB zou behulpzaam kunnen zijn door het (helpen) organiseren van een vakberaad. Robert Hilgers gaat na of en welke belangstelling er is; op basis daarvan keuzes maken. Als er iets misgaat dan kan SIKB misschien wel helpen, maar als het je zelf lukt prima.

Ad f: PGS 29 op kruispunt van externe veiligheid en bodembescherming

Bodembescherming juist wel of juist geen plaats in de PGS? Na discussie is de conclusie dat het beter is als bodembescherming wel wordt meegenomen in de PGS. Het is –ondanks gebreken – wel een medium om bodembescherming te doen gelden.

- *Concretisering 2015/2016*

De Koning

De besproken acties resp inventarisaties worden opgenomen in het Jaarprogramma 2015. Een aantal van de technische items worden morgen met de inspecteurs besproken. Op basis hiervan het Jaarprogramma uitwerken en voorleggen aan het SIKB-bestuur ter vaststelling.

4. Rondvraag

**Jonker /
Feenstra**

Otto Feenstra meldt dat een inconsistentie tussen het Stortbesluit en de bepalingen mbt IBC in het Besluit bodemkwaliteit. Er moet iets aan gedaan worden, wellicht een wijziging van de regelgeving? Feenstra en Jonker gaan in overleg over het probleem

De volgende bijeenkomst is op 19 mei 2015, 13.30 uur in Gouda